

place; the rest of the people may sit in their places. When a scholar enters as he reaches within four cubits of anyone, he stands, and [the] one [he passes] sits, until he sits at his place. (5) The sons and students of Sages, if the public need them, may climb over the seated people in order to reach their places. But it is not praiseworthy for the students of the Sages to enter last. If one went out for some need, he returns to his place. The sons of the Sages, if they are capable of understanding, [sit] facing their fathers. If they are not capable of understanding, they [sit] facing the people.

במקומו. ושאר העם יושבין במקומן. חכם שנכנס כל שמגיע לו בארבע אמות עומד מלפניו אהד עומד ואהד יושב עד שנכנס וישוב במקומו: ה בני חכמים ותלמידי חכמים בזמן שהרבים צריכין להם מקפצין על ראשי העם ונכנסין למקומן ואין שבח לתלמידי חכמים שיכנסו לאחרונה יצא לצורך חזר למקומו. בני חכמים בזמן שיש בהן דעת לשמוע הופכין פניהם כלפי אביהן אין בהן דעת לשמוע הופכין פניהן כלפי העם:

VAYEISHEV FOR THURSDAY

וישב ליום חמישי

TORAH

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב'ין לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב ויאמר להון ראובן לא תושדון דמא רמו יתיה לגבא הדין די במדברא וינדא לא תושטון ביה בדיל לשינבא יתיה מידהון לאתבותיה לות אבוהי: כג והוה כד על יוסף לות אחוהי ואשלחו ית יוסף ית כתוניה ית כתונא דפסי די

כב ויאמר אלהם וראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הנה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו: שלישי כג ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את

(22) Then Reuvein said to them: Do not shed blood! Cast him into this pit in the desert, but do not lay a hand on him, so that he would rescue him from their hands [and] return him to his father. (23) And so it was, when Yosef reached his brothers, they stripped Yosef of his undershirt and the tunic of fine

RASHI

רש"י

(22) So that he would rescue him ... — *The Holy [Divine] Spirit is telling us this about Reuvein, i.e., that he made this suggestion [to have Yosef thrown into the pit] only in order to rescue him [from being*

(כב) למען הציל אתו. רוח הקדש העידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו, שיבא הוא וישלנו משם, אמר: אני בכור וגדול שבבית, לא יתלה הסרחון אלא בי: (כג) את-פתנתו. זה חלוק;

killed]. Then, [after the brothers would depart,] Reuvein would come and pull him up out of there. [And why did Reuvein take this initiative?] Said he: "I am the firstborn, the eldest of all of them. [If Yosef is killed,] the blame will be placed only upon me!" (Bereishit Rabbah 84:16) (23) את כתנתו — This refers to the shirt [that Yosef wore under his fine woolen tunic,

עֲלוּהָ: כִּד וְנִסְבּוּהָ וּרְמוּ יָתִיהָ
 לְגִבָּא וּגְבָא רִיקָא לִית בֵּיה
 מֵיָא: כִּה וְאַסְחָרוּ לְמִיכַל
 לְחִמָּא וְזָקְפוּ עֵינֵיהוֹן וְחִזּוּ וְהָא
 שִׁירָת עֲרַבְאֵי אֲתִיא מְגַלְעָד
 וּגְמִלְיָהוֹן טְעִינִין שְׁעָף וְקִטְף
 וּלְטוּם אֲוֵלִין לְאַחַתָּא
 לְמִצְרַיִם: כִּו וְאָמַר יְהוּדָה

כִּתְנָתוֹ אֶת־כִּתְנַת הַפְּסִים אֲשֶׁר עָלָיו:
 כִּד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרֶה וְהַבּוֹר רֶק
 אֵין בּוֹ מַיִם: כִּה וַיִּשְׁבוּ לֶאֱכֹל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ
 עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אַרְחַת יֹשְׁמַעְאֵלִים
 בָּאָה מְגַלְעָד וּגְמִלְיָהֶם נִשְׂאִים נִכְאֵת וּצְרִי
 וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִמָּה: כִּו וַיֹּאמֶר

wool that was over it. (24) And they took him and cast him into the pit. And the pit was empty: there was no water in it. (25) Then they sat down to eat food. They raised their eyes and looked — behold! A caravan of Yishma-eilites was coming from Gil'ad. Their camels were bearing spices, balsam and aristolocia, bringing [them] down to Egypt. (26) So Yehudah said to his

RASHI

to protect it from perspiration damage] (Bereishit Rabbah 84:16). **את כתנת הפסים** — *This refers to the additional tunic that his father gave to him (see verse 3 above), over and above those [garments that he had given] to Yosef's brothers. (24) The pit was empty: there was no water in it* — *Is it not self-evident from the statement "The pit was empty," that "there was no water in it?!" So what does Scripture come to teach us by stating [the seemingly superfluous] "there was no water in it?" [It teaches us that while] there was no water in the pit, there were nevertheless, snakes and scorpions (Shabbat 22a). (25) ארחת* — *[This word is to be understood] as it is translated [by Onkelos], namely, שירת, "a caravan."* *[It is called an ארחת.] because a caravan travels on the road (ארה). Their camels were bearing [spices, balsam and aristolocia]* — *Why did Scripture make it known here what their load comprised? In order to inform us of the very [great] reward of the righteous. For usually, Arabs carry only naphtha and tar, whose odor is foul. But for this righteous person [Yosef, a load of sweet-smelling] spices were arranged, so that he would not suffer from any foul odor (Bereishit Rabbah 84:17; Mekhilta Beshalach). נכאת* — *Any large collection of spices is termed נכאת. Similarly (II Kings 20:13), ויראם את כל בית נכתה, [where the term נכתה refers to] the place where spices are prepared. And Onkelos translates this [word נכאת as] שועה, "wax."* **וצרי** — *[meaning:] A sap that drips out of balsam trees (Keritot 6a). This is actually identical with נטף (see Exodus 30:34), [one of the ingredients] enumerated among the spices for the*

רש"י

את-כתנת הפסים. הוא שהוסיף לו אביו יותר על אהיו: (כד) והבור רק אין בו מים. ממשמע שנאמר: והבור רק, איני יודע שאין בו מים, מה תלמוד לומר: אין בו מים מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו: (כה) ארחת. פתרגומו: שירת, על שם הולכי ארחה: וגמליהם נשאים וגו'. למה פרסם הכתוב את משאם להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריהן רע, ולזה נודמנו בשמים שלא יזק מריח רע: נכאת. כל בנוטי בשמים הרבה קרוי נכאת, וכן: ויראם את כל בית נכתה, מרקחת בשמיו, ואונקלוס תרגם לשון שערה: וצרי. שרף הנוטף מעצי הקטף, והוא נטף

לאַהוּי מַה מִּמּוֹן נִתְּהַנִּי לְנֹא
אַרִי נִקְטוּל יֵת אַחוּנָא וְנִכְסֵי
עַל דְּמִיָּה:

יְהוּדָה אֶל-אָחִיו מֵה-בְּצַע כִּי נִהַרְג אֶת-
אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת-דָּמוֹ:

brothers: What will we gain if we kill our brother and cover up his blood?!

RASHI

רש"י

Holy incense. ולט — This is called lotus in the language of the Mishnah (Shevi'it 7:6). And our Rabbis have explained that it is the root of a plant called aristolocia, [this explanation to be found] in Tractate Niddah (8a). (26) מה בצע — [means:] "What profit

הנמנה עם סמני הקטרת: ולט. לויטיתא שמו בלשון משנה, ורבותינו פרשו: שרש עשב ושמו אשטורלוזיאה, במסכת נדה: (כו) מה-בצע. מה ממון, בתרגומא: וכסינו את-דמו. ונעלים את מיתתו:

[is to be gained]?" as it is translated [by Onkelos]. And cover up his blood — i.e., "[What will we gain if we kill our brother] and hide his death?"

PROPHETS Amos 3

נביאים עמוס פרק ג

(יא) כִּן כַּדְּנָן אָמַר יי אֱלֹהִים
עָקָא תְּקִיפָא לְאַרְעָא וְיִבְטַל
מִיַּיִךְ תּוֹקֶפֶיךָ וַיִּתְּבוֹן
בְּרַגְלֵיךָ: (יב) כַּדְּנָן אָמַר יי
כִּמְאָ דְּמִשְׁיֹזֵיב רַעִיא מְפּוּמָּא
דְּאַרְיָא תִּרְתִּין כְּרַעִין אוֹ
חֲסוּס דְּאוּדִין כִּן יִשְׁתַּבּוֹן בְּגִי
(ג) קִבְּלִי וְאַסְהִידוּ בְּבֵית יַעֲקֹב אָמַר יי

יֵא לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צֹר וְסָבִיב הָאָרֶץ וְהוֹרֵד
מִמֶּךָ עֹזְךָ וְנִבְּזוּ אַרְמְנוֹתֶיךָ: יב כֹּה אָמַר יְדוּהָ
כַּאֲשֶׁר יִצִּיל הָרַעָה מִפִּי הָאָרֶץ שְׁתֵּי כְרַעִים אוֹ
בְּדֶל-אֶזְן כִּן יִנְצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַיְשָׁבִים בְּשִׁמְרוֹן
בְּפֶאת מִטָּה וּבְדַמְשֶׁק עָרֶשׁ: יג שְׁמְעוּ וְהַעִידוּ בְּבֵית
יִשְׂרָאֵל דִּיתְבִּין בְּשִׁמְרוֹן בְּתִקּוּף שׁוּלְטָן וְעַל דְּמִשְׁךָ רַחֲצִין: (ג) קִבְּלִי וְאַסְהִידוּ בְּבֵית יַעֲקֹב אָמַר יי

(11) Therefore, so said the Lord God: An adversary, will surround the land! And he will bring you down from your strength, and your palaces will be disgraced. (12) So said the Lord: As the shepherd saves from the lion's mouth two legs or the cartilage of an ear, so will the Children of Israel dwelling in Shomron be saved in the corner of a bed or in the corner of a couch. (13) Hearken and warn

RASHI

רש"י

(11) **An adversary, will surround the land** — *The adversary is prepared to come, and he will come, surround this land.* (12) **As the shepherd saves** — *a small thing. Or the cartilage of an ear* — *[As the Targum]* *the earlobe. In the corner of a bed* — *The strongest part of the bed. So they shall be saved, with the strength of Yaravam and Yehoachaz, who saved them from Aram. Or in the corner of a couch*

(יא) צר וסביב הארץ. הצר מוכן לבא וסביב לארץ הזאת יבא: (יב) כאשר יציל הרעה. דבר מועט: או בדל-אזן. הסחוס דאוּדִין הוא הנוף האזן: בפאת מטה. הוא מקום החזק שבמטה כך ינצלו בחזקו של ירבעם ויהואחז שהושיעם מארם: ובדמשק

אֱלֹהִים אֱלֹהֵי צְבָאוֹת: (יד) אָרִי
 בַּיּוֹם אֲסַעְרוֹתַי חֹבֵי יִשְׂרָאֵל
 עֲלוֹהֵי וְאֲסַעַר עַל דְּפִלְחִין
 לְאִיגֹרֵיָא בְּבֵית אֵל וַיִּתְקַטְּפֵן
 קַרְנֵת אֲגֹרָא וַיִּפְלוּן לְאַרְעָא:
 (טו) וְאֲמַחֲזִי בֵית סַתְוָא עַל בֵּית
 קִיטָא וַיִּבְדּוּן בְּתִין דְּמַכְבָּשִׁין

יַעֲקֹב נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת: יד כִּי בַּיּוֹם
 פָּקְדֵי פִשְׁעֵי־יִשְׂרָאֵל עָלָיו וּפָקְדֹתַי עַל־מִזְבְּחוֹת
 בֵּית־אֵל וְנִגְדְּעוּ קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ וַנִּפְלוּ לָאָרֶץ:
 טו וְהִפִּיתִי בֵית־הַחֶרֶף עַל־בֵּית הַקִּיץ וְאֲבִדּוּ בְּתֵי
 הַשָּׁן וְסָפוּ בְּתֵים רַבִּים נֶאֱמַר יְדוּה:

בִּשְׁן דְּפִיל וַיִּסּוּפוּן בְּתִין סְגִיאִין אָמַר יי:

the house of Yaakov, says the Lord God, the God of the Hosts. (14) For on the day I visit the transgressions of Israel upon them, I will visit upon the altars of Beit-El, and the horns of the altar shall be cut off and shall fall to the earth. (15) And I will smite the winter house with the summer house, and the ivory houses shall be lost, and great houses shall end, says the Lord.

RASHI

רש"י

[demesek] — *Their rest and trust will be dependant mainly on the kings of Aram in Damascus.* (14) **Upon** — *Similar to with.*

עַרְשׁ. עֵקֶר מְנוּחָתָם וּמִבְטָחָם יִהְיֶה עַל מַלְכֵי אַרָם
 שְׁבַדְמֶשֶׁק: (יד) עַל. כְּמוֹ עַם: (טו) בְּתֵי הַשָּׁן.
 הַמְחַפִּים בִּשְׁן הוּא עֲצֻמוֹת הַפִּיל:

(15) **The ivory houses** — *which are paneled with ivory, this refers to the bones of the elephant.*

Writings Mishlei 8

כתובים משלי פרק ח

כח וְכֵן אֲגִרִים עֲנֵנִי מִלְעֵיל
 וְכֵן אֲעֲשִׂין מֵעֵינֵי תְהוֹמָא:
 כט וְכֵן שֵׁם לִימָא תְחֻמִּיָּה
 וּמִיָּא לֹא עֲבָרִין לִיהָ שֵׁם
 שְׁתֵּאֲסִיא דְאַרְעָא: ל וְהוּת

כח בְּאֲמָצוֹ שְׁחָקִים מִמַּעַל בְּעֻזּוֹ עֵינֹת תְהוֹם:
 כט בְּשׁוּמוֹ לַיִם | חֲקוּ וַיִּמֵּים לֹא יַעֲבְרוּ־פִיו בְּחֻקּוֹ
 מוֹסְדֵי אָרֶץ: ל וְאִהְיֶה אֶצְלוֹ אֱמוּן וְאִהְיֶה שַׁעֲשָׁעִים

(28) When He made the skies above firm, when He strengthened the fountains of the deep; (29) When He gave the sea its boundary, and the water shall not transgress His command, when He established the foundations of the earth. (30) I [wisdom] was a nursling beside Him, and I was [His] delight every day,

RASHI

רש"י

(28) **When He strengthened the fountains of the deep** — *When He made mighty its fountains.* (29) **When He gave the sea its boundary** — *and decreed upon it when he created it, on the condition that it*

(כח) בְּעֻזּוֹ עֵינֹת תְהוֹם. בְּשֵׁהֲגִבִיר מֵעֵינֹתָיו:
 (כט) בְּשׁוּמוֹ לַיִם חֲקוּ. גִזַּר עָלָיו כְּשֶׁבְרָאוֹ לְהַקְרַע
 לִפְנֵי מוֹשֶׁה: בְּחֻקּוֹ. לְשׁוֹן חֲקִיקָה: (ל) אֱמוּן. גְּדִילָה
 אֶצְלוֹ: יוֹם יוֹם. אֶלְפִים שָׁנָה:

split before Moshe. בחוקו — *An expression of engraving.* (30) **A nursling** — *One who was reared beside Him.* **Every day** — *Two thousand years.*

אָחוּהִי: כַּח וַעֲבְרוּ גְבָרֵי
 מִדְּיָנָאִי תַגְרֵי וּנְגִידוֹ וְאֶסִיקוּ
 יֵת יוֹסֵף מִן גְּבֵא וְנִבְיָנוּ יֵת
 יוֹסֵף לְעֶרְבָאֵי בְעֶסְרִין כֶּסֶף
 וְאִיתֵיּוּ יֵת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם: כֹּט
 וְתֵב רְאוּבֵן לְגֵבֵא וְהָא לִית
 יוֹסֵף בְּגֵבֵא וּבְזַע יֵת לְבוֹשׁוּהִי:
 5 וְתֵב לוֹת אָחוּהִי וְאָמַר
 עוֹלָמָא לִיתוּהִי וְאָנָּא לֹאן
 אָנָּא אֶתִּי: לֹא וּנְסִיבוּ יֵת
 כְּתוּנָא דְיוֹסֵף וּנְכִיסוּ צְפִיר בַּר

אָחִיו: כַּח וַיַּעֲבְרוּ אַנְשִׁים מִדְּיָנִים סַחְרִים
 וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ
 אֶת־יוֹסֵף לְיִשְׁמַעֲאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף
 וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה: כֹּט וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן
 אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין־יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע
 אֶת־בְּגָדָיו: 5 וַיֵּשֶׁב אֶל־אָחִיו וַיֹּאמֶר הִילָד
 אֵינְנוּ וְאֲנִי אָנָּה אֲנִי־בָּא: לֹא וַיִּקְחוּ אֶת־

(28) And [another group of] men passed by, Midyanite merchants. They pulled Yosef up, out of the pit, and sold Yosef to the Yishma-eilites for twenty pieces of silver. They brought Yosef to Egypt. (29) Now, Reuvein returned to the pit, and behold! Yosef was not in the pit! And he rent his clothes. (30) So he returned to his brothers and said: The lad is not there! As for me, where can I go?! (31) They took Yosef's tunic, and, slaughtering a young he-goat, they

RASHI

רש"י

(Genesis 27:5), "Rivkah had heard (שומעת), " or as in (Genesis 35:22), "Yisrael heard [about it] (וישמע), " or as in (Exodus 16:12), "I have heard (שמעתי) the complaints" — these are [respectively] translated [by Onkelos] as: שמיע קדמי, ושמע, ושמעת, ושמעו: [meaning, "listen" or "hear" in the literal sense]. (28) ויעברו אנשים מדינים — This refers to another caravan [i.e., besides the caravan of Yishma-eilites]. Here, then, Scripture is telling you that Yosef was sold

ורבקה שמעת, וישמע ישראל, שמעתי את הלנות, בלן מתרגם: ושמעו, ושמעת, ושמע שמיע קדמי: (כח) ויעברו אנשים מדינים. זו היא שירה אחרת, והודיעך הכתוב שנמכר פעמים הרבה: וימשכו. בני יעקב את יוסף מן הבור, וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים והמדינים מכרו אותו למצרים: וישב ראובן. ובמכירתו לא היה שם, שהגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אחר: עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו: (ל) אנה אני-בא. אנה אברח מצערו של אבא:

many times (see next Rashi). **They pulled [Yosef up ... They brought Yosef to Egypt]** — [Who pulled him out, and who were the ones that brought him to Egypt?] Yaakov's sons pulled Yosef up, out of the pit, and sold him to the Yishma-eilites. The Yishma-eilites, in turn, sold him to the Midyanite [merchants mentioned in our verse here, who, in turn, sold him to the Medanites mentioned in verse 36 below,] who, in turn, sold him to Egypt. (29) **Now, Reuvein returned to the pit** — But at the time of Yosef's sale, Reuvein had not been present there, for it had been his [rostered] day to go and serve his father. Another explanation [of why Reuvein had not been present at Yosef's sale]: He had been occupied with sackcloth and fasting, [in repentance] for having disarranged his father's bed (see Genesis 35:22 and Rashi there) (Bereishit Rabbah 84:19). (30) **Where can I go?!** — [meaning:] "Where can I

the whole community [to do] the building, digging, and the like [imposed by] the government, so that they should not be belittled before the unlearned people. One does not collect from them for the building of the city wall, the repair of the city gates, or the payment of the guards and the like, nor for the tribute to the king. And we do not obligate them to pay taxes, neither a tax that is fixed upon the people of the city [together], nor a tax that is fixed upon each person. As it says, "Though they are put among the nations, now I will gather them, and they will begin to be relieved of the burden of king and princes." (Hosea 8:10) Similarly, if a Torah

scholar has merchandise, he is allowed to sell first, and none of the people of the marketplace are allowed to sell until he has sold. Similarly, if he has a law suit and is standing among many litigants, he is brought and seated first.

בְּעֲצֻמָּן לַעֲשׂוֹת עִם כָּל הַקְּהָל בְּבִנְיָן וְחִפְיָהָ שֶׁל מְדִינָה וְכִיּוֹצֵא בָהֶן כְּדֵי שְׁלֹא יִתְבַּזּוּ בְּפָנַי עִמִּי הָאָרֶץ וְאֵין גּוֹבֵין מִהֶן לְבִנְיָן הַחֹמָה וְתַקּוֹן הַשְּׁעָרִים וְשֹׁכֵר הַשׁוּמְרִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן וְלֹא לְתַשׁוּרַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מְחַיִּיבִין אוֹתָן לְתֵן הַמַּס בֵּין מַס שֶׁהוּא קָצוּב עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ח) גַּם כִּי יִתְנוּ בְּגוֹיִם עִתָּה אֶקְבָּצֶם וַיִּחַלּוּ מִעֵט מִמִּשְׁאֵא מֶלֶךְ שָׂרִים וְכֵן אִם הִיְתָה סְחוּרָה מִתְלַמֵּיד חֶכֶם מְנִיחִין אוֹתוֹ לְמַכּוּר תַּחֲלָה וְאֵין מְנִיחִין אַחַד מִבְּנֵי הַשּׁוֹק לְמַכּוּר עַד שְׁיִמְכּוּר הוּא וְכֵן אִם הָיָה לוֹ דִּין וְהָיָה עוֹמֵד בְּכֻלָּל בְּעֲלֵי דִינָיו הִרְבָּה מְקַדֵּימִין אוֹתוֹ וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ:

VAYEISHEV FOR THURSDAY NIGHT

וישב ליל ששי

צירוף יהוה

כֹּז אָתוּ וַיִּנְבְּנֶנְיָהּ לְעִרְבָאִי וַיִּדְנָא לֹא תְהִי בֵיהּ אֲרִי אַחוּנָא בְּכִרְנָא הוּא וְקַבִּילוּ מִנֶּיהּ

כֹּז לְכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לַיִּשְׁמַעְאֵלִים וַיִּדְנּוּ אֶל־ תְּהִי־בוּ כִּי־אָחִינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ

(27) Come, let us sell him off to the Yishma-eilites, but let us not cast our hand upon him, for he is our brother, our flesh! So his brothers listened [to him].

RASHI

רש"י

(27) וַיִּשְׁמְעוּ — [literally, ("and his brothers) heard him," here to be understood as Onkelos translates it, namely:] "They accepted his [advice]." Wherever the expression of שמיעה appears in Scripture, to mean "acceptance of [someone's] words," as in our verse here or as in (Genesis 28:7), "Yaakov had listened (וישמע) to his father," or as in (Exodus 24:7), "we will do and obey (ונשמע)" — [Onkelos] translates it as: נקבל [meaning "acceptance of words," "hearkening to"]. Whereas wherever [the expression שמיעה appears in Scripture, to mean] "hearing with the ear" [i.e., "listening" in the literal sense], as in (Genesis 3:8), "Then they heard (וישמעו) the voice of the Lord God that had been revealing itself in the garden," or as in

(כֹּז) וַיִּשְׁמְעוּ. וְקַבִּילוּ מִנֶּיהּ, וְכָל שְׁמִיעָה שֶׁהִיא קְבֻלַּת דְּבָרִים כְּגוֹן זֶה וְכְגוֹן: וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אָבִיו, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, מִתְרַגֵּם נְקַבֵּל, וְכָל שֶׁהוּא שְׁמִיעַת הָאָזְן, כְּגוֹן: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בְּגֶן

יום | יום מִשְׁחַקֶּת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת: לא מִשְׁחַקֶּת
 בְּתַבֵּל אֲרָצוֹ וְשַׁעֲשַׁעֵי אֶת־בְּנֵי אָדָם: לב וְעַתָּה
 בְּנִים שְׁמַעוּ־לִי וְאֲשֵׁרֵי דַרְכֵי יִשְׁמְרוּ:

בְּצַדוֹי מִהֵימְנָתָא וְכַד־שְׁבוּחֵין
 הָיִית כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא חֲדָיָא
 אֲנָא קְדָמוֹי בְּכָל זְמַן:
 לא חֲדָיָא הָיִית בְּתַבֵּל אֲרַעִיָה
 וְשְׁבוּחֵי בְּבִנֵי נְשָׂא: לב

והשתא בניא שמעון לי וטובי למן דנטר אורחתי:

playing before Him at all times; (31) Playing in the habitable world of His earth, and having my delights with the children of man. (32) And now, my children, hearken to me; fortunate are those who observe my ways.

RASHI

רש"י

(31) **Playing in the habitable world of His earth** — [During] all the generations of the wicked that were from Adam to Noah, and from Noah to Avraham. **And having**

(לא) מִשְׁחַקֶּת בְּתַבֵּל אֲרָצוֹ. שֶׁל דּוֹרוֹת הַרְשָׁעִים שְׁהָיוּ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ וּמִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם: וְשַׁעֲשַׁעֵי. צְפִיתִי עַד בּוֹא דוֹר הַמְדַבֵּר וְיִקְבְּלוּנִי:

My delights — I waited until the generation of the wilderness came and accepted me.

Mishnah Zevachim, chapter 9

משנה זבחים פרק ט

(1) The altar sanctifies whatever is fit for it [i.e., anything which was eligible for the altar, even if it subsequently became invalid, is, nevertheless sanctified by the altar once placed upon it, in that it is not to be removed]. Rabbi Yehoshua says: [This means] whatever is fit [to be burnt] for the

א המזבח מקדש את הראוי לו. רבי יהושע אומר, כל הראוי לאשים. אם עלה לא ירד, שנאמר (ויקרא ו), הוא העלה על מוקדה (על המזבח), מה עולה שהיא ראוי לאשים אם עלתה לא תרד, אף כל דבר שהוא ראוי לאשים אם עלה לא ירד. רבן גמליאל אומר, כל הראוי למזבח, אם עלה לא ירד, שנאמר, הוא העלה

altar fire [e.g., sacrificial limbs] is not removed once it has ascended [the altar, even if it became invalid], because it is said: "This is the burnt-offering which burns on the altar." (Leviticus 6:2) Just as a burnt-offering, which is eligible for the altar fire, is not removed [from the altar] once it ascended, so, too, whatever is fit for the altar fire is not removed once it has ascended [but things not fit to be burnt on the altar, such as unfit blood or unfit libations, do descend]. Rabban Gamliel says: All that is fit for the altar is not removed once it has ascended [including blood and libations which do not burn] because it is said: "This is the burnt-offering

רבנו עובדיה מברטנורא

א המזבח מקדש את הראוי לו. ופליגי תנאי בפירושא דמתניתין מאי ניהו הראוי לו: ר' יהושע אומר כל הראוי לאשים. להשרף על גבי האש. אע"פ שנפסל, אם עלה למזבח קדשו המזבח ונעשה לחמו, ואם עלה לא ירד. אבל דבר שאין ראוי לאש, כגון דם פסול ונסכים פסולים, אפילו אם עלו ירדו: היא העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועלה הרי הוא בהוייתו ולא ירד. היא, משמע בהוייתה תהא: רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח. ואפילו דם ונסכים שנפסלו אם עלו לא ירדו. ואין לך למעט אלא דבר שלא הוברר לחלקו של מזבח מעולם, כגון קמצים שלא קדשו בכלי אחר קמיצה, דאע"ג דהמנחה כולה קדשה בכלי, אין זה חלק גבוה ברור, שאין המנחה קריבה כולה.

which burns on the altar.” (Leviticus 6:2) Just as a burnt-offering which is eligible for the altar is not removed [from the altar] once it ascended, so, too, whatever is fit for the altar is not removed once it has ascended. There is no difference between Rabban Gamliel and Rabbi Yehoshua, only in regard to blood and libations, Rabban Gamliel maintaining that they must not descend, while Rabbi Yehoshua maintaining that they must

descend [Rabbi Yehoshua and Rabban Gamliel disagree as to the meaning of whatever is fit for it. Rabbi Yehoshua holds that it means whatever is fit to be burned for the altar fire, such as the limbs of a burnt-offering. Blood and libations, however, which are not meant for burning on the altar at all, must be taken down, even if placed upon it. Rabban Gamliel maintains that **fit** means in any capacity, and so if these ascended, they are not removed]. Rabbi Shimon says: If the sacrifice is fit while the libations [which accompanied it] are unfit; or if the libations are fit while the sacrifice is unfit; or even if both are unfit, the sacrifice must not be removed, while the libations are removed [Rabbi Shimon agrees with Rabbi Yehoshua in the case where libations accompany a sacrifice, that once placed upon the altar the sacrifice is not removed, while the libations are removed, and he agrees with Rabban Gamliel in the case in which libations come by themselves, without a sacrifice, that they are not removed. (Rabbi Shimon bases his view on a different verse “Anything that touches the altar will become holy” and the following verses speak about a burnt-offering; therefore, only that which is independently offered on the altar such as a burnt-offering becomes holy in that it may not be removed, excluding libations affiliated with a sacrifice which are not offered independently)]. (2) The following [even though they are invalid and at the outset, should not be offered on the altar, nevertheless,] are not removed once they ascended [the altar]: that [blood, or sacrificial fats] which was [improperly] kept overnight [off the altar], or that [sacrificial fat] which is defiled, or that which goes out [of its permitted boundaries], or that which was slaughtered [with the intention of being eaten] after its allotted time or outside its bounds; or if unfit [persons] collected and sprinkled its blood [all these which invalidate the sacrifice; if, however, one

על מוקדה על המזבח. מה עולה שהיא ראיה למזבח אם עלתה לא תרד, אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עולה לא ירד. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים, שרבן גמליאל אומר לא ירדו, ורבי יהושע אומר ירדו. רבי שמעון אומר, הזבח כשר והנסכים פסולים, הנסכים כשרין והזבח פסול, אפלו זה וזה פסולין, הזבח לא ירד, והנסכים ירדו: **ב** ואילו אם עלו, לא ירדו. הלן, והטמא, והיוצא, והנשחט חוץ למנוה, וחוץ למקומו, ושקבלו

רבנו עובדיה מברטנורא

ובקמיצה בלא מתן כלי, אין זה מבורר למזבח, ואינו מתקדש אפילו עלה על גבי המזבח: **אלא הדם והנסכים**. שהם ראויים למזבח ואינם ראויים לאשים: **ר' שמעון אומר הזבח כשר והנסכים פסולים**. ר' שמעון סבירא ליה בנסכים של זבח כר' יהושע, וברם ובנסכים הבאים בפני עצמן כרבן גמליאל. ולא ממוקדה יליף, אלא מקרא דכתיב (שמות כט) כל הנוגע במזבח יקדש, וכתיב בתריה וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה, אין המזבח מקדש אלא דומיא דעולה, מה עולה הבאה בגלל עצמה, אף כל הבאים בגלל עצמן, יצאו נסכים הבאים בגלל הזבח. הלכך בין שהזבח כשר והנסכים פסולים כגון שיצאו או נטמאו, בין שהזבח פסול והנסכים כשרים, דהואיל והן באים בגללו נפסלים עמו ובטלה תורת הקדש מהן: **ואפילו זה וזה פסולים הזבח לא ירד**. שמזבח מקדשו: **הנסכים ירדו**. כיון שאין באים בגלל עצמן אינן דומיא דעולה ואין מזבח מקדשן. והלכה כר' יהושע: **ב הלן**. בין דם בין אימורים

placed it upon the altar, it is not removed]. Rabbi Yehudah says: That which was slaughtered at night or whose blood was spilled or whose blood passed outside the hangings [of the Tabernacle, i.e., outside the Temple Courtyard], if it ascended, must be removed. Rabbi Shimon said: It is not removed because Rabbi Shimon maintains: If it became disqualified in the Sanctuary, the Sanctuary [here, the altar] receives it; if its disqualification did not arise in the Sanctuary, the Sanctuary does not receive it [and must be removed]. (3) The following

disqualifications [fall under the category of] “did not arise in the Sanctuary:” *A rova* and *nirva* [animals, male or female used bestially], an animal that had been set aside [for an idolatrous sacrifice] or that had been worshipped [as an idol]; or that which was a [prostitute's] fee, or exchanged [for a dog]; or that which was *kilayim* [a hybrid, the offspring of two heterogeneous animals, e.g., a goat and a sheep]; or a *treifah* or an animal calved by Caesarean section and those with a blemish. Rabbi Akiva declared [those] blemished animals [which are not considered defects regarding sacrificial birds] fit [that if they ascend, they are not removed]. Rabbi Chananiah the *segan* of the priests said: My father used to repulse blemished animals from off the altar [i.e., push them off, and not remove them in a manner which would cause them disgrace; the law is in accordance with Rabbi Chananiah]. (4) Just as they are not removed once they have ascended, so, too, they do not ascend [again] if they had been removed. And all of these, if they ascended to the top of the altar while alive, must be removed [even Rabbi Akiva, who permits blemished animals, would agree that live, blemished animals must be removed because the altar does not make live animals fit]. If a [non-blemished] burnt-offering went up alive to the top of the altar, it must be removed. [However,] if one slaughtered it on

פסולים, וזרקו את דמו. רבי יהודה אומר, שנגשחה בלילה, ושגשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, אם עלתה, תרד. רבי שמעון אומר, לא תרד, שהיה רבי שמעון אומר, כל שפסולו בקדש, הקדש מקבולו. לא היה פסולו בקדש, אין הקדש מקבולו: ג אלו לא היה פסולו בקדש, הרובע, והנרבע, והמקצה, והנעבד, והאתגן, והמחיר, והכלאים, והטרפה, והיוצא דפן, ובעלי מומין. רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין. רבי חנינא סגן הכהנים אומר, דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח: ד כשם שאם עלו לא ירדו, כך אם ירדו לא יעלו. וכךן שעלו חיים לראש המזבח, ירדו. עולה שעלתה חיה לראש המזבח, תרד. שחטה

רבנו עובדיה מברטנורא

שלנו לילה חוץ למזבח: ר' יהודה אומר שנגשחה בלילה כו' אם עלתה תרד. דכתיב זאת תורת העולה היא העולה, זאת היא העולה, הרי כאן שלשה מיעוטים, מיעט נשחטה בלילה ושגשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים, שאם עלתה תרד: ר' שמעון אומר לא תרד. דדריש זאת תורת העולה, תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו. והלכה כרבי יהודה: ג מכשיר בבעלי מומין. דאם עלו לא ירדו. ודוקא בדוקין שבעין וכיוצא בהן מכשיר ר' עקיבא, הואיל והן כשרים לכתחלה בעופות. אבל במחוסר אבר דפסול בעופות לא: דוחה היה אבא את בעלי מומין. שאם עלו דוחה היה אותן כלאחר יד ולא היה מורידן דרך בויון בפרהסיא ובהא פליג אתנא קמא דאמר ירדו. והלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס: ד כשם שאם עלו לא ירדו. אבל הנך פסולין דתנן בהו לא ירדו קאי: כך אם ירדו לאחר שעלו. לא יעלו עוד: וכולן שעלו חיים בראש המזבח. רבי עקיבא קאמר לה דמכשיר בעלי מומין. ומודה שאם עלו חיים בראש המזבח ירדו, שאין המזבח מקדש בעלי מומין חיים: עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד. בעולה כשרה מיירי ודברי הכל. ולא נקט לה אלא משום סיפא, ללמדך שראש המזבח מקום ראוי להפשט ונתוח היכא דעבר ושחטה

the top of the altar, he must flay it and dismember it where it lies (see Zevachim, 6:1, Chok, vol. 1, pg. 586). (5) The following, if they were brought up, are removed [from the altar, because they do not belong to the altar at all]: the flesh of sacrifices which are of a higher degree of sanctity and the flesh of sacrifices which are of a lesser degree of sanctity [these are eaten by the priests]; the residue of the *omer* meal-offering [the *omer*, after three fingers-full, was lifted and placed on the altar, the remainder of the tenth of an

eifah of flour was eaten by the priests]; the two loaves [of *Shavuot*]; the showbread [of each week]; the residue of meal-offerings; and incense [which must be burnt on the inner altar and, thus, has no place on the outer altar, at all]. The wool on the heads of the lambs, the hair of he-goats' beards; the bones, tendons, horns, and hoofs, if they are attached, go up [upon the altar], because it is said, "Then the priest will cause to (go up in) smoke all (of the animal) on the altar;" (Leviticus 1:9) however, if they are severed [from the animal], they do not go up, for it is said, "And you will offer your burnt-offerings — the flesh and the blood [— upon the altar of the Lord your God]" (Deuteronomy 12:27) (6) And if any of these [the unfit and bones, etc., which, if placed upon the altar must not be removed] sprang off from the altar [through the heat], they are not replaced. Similarly, if a coal sprang off from the altar, it is not replaced. Limbs [that are completely dried out from the fire] that sprang off from the altar: if, before midnight, they must be replaced, and involve misappropriation; if, after midnight, they are not replaced, and do not involve misappropriation [however, if they are completely burned, they

בראש המזבח, יפשיט וינתח במקומה: ה ואלו אם עלו ירדו, בשר קדשי קדשים, ובשר קדשים קלים, ומותר העמר, ושתי הקלחם, ולחם הפנים, ושירי המנחות, והקטרת. הצמר שבראשי כבשים, והשער שבזקן תישים, והעצמות, והגידים, והקרניים, והטלפים, בזמן שהן מחברין, יעלו, שנאמר (ויקרא א), והקטיר הכהן את הכל המזבחה. פשו, לא יעלו, שנאמר (דברים יב), ועשית עליהם הבשר והדם: ו וכלם שפקעו מעל גבי המזבח, לא יחזיר. וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח. אברים שפקעו מעל גבי המזבח, קדם לחצות, יחזיר, ומועלין בהן. לאחר

רבנו עובדיה מברטנורא

בראש המזבח: ה ואלו אם עלו ירדו. ואפילו הן כשרים וטהורים. משום דלא שייך בהו מזבח כלל: בשר קדשי קדשים כו'. דלא כילה קיימי ולא למזבח: והקטורת. לא ראויה היא למזבח החיצון: הצמר שבראשי כבשים. גרסינן. ורישא דבבא אחזיתא היא, ובהדי עצמות וגידין קתני לה ומשפט אחד להם, הצמר שבראשי כבשים של עולה, שהראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו, והכי אמרינן בשחיטת חולין (כוז): מנין לרבות את הראש שכבר הותו בשחיטה שאע"פ שאינו בכלל הפשט ישנו בכלל הקטרה, תלמוד לומר את הראש, ויש צמר בגובה ראשו של כבש אצל ערפו. וכן השער שבזקן התישים בזמן שהם מחוברים כולן עולים: ו וכולם. בין פסולים שעלו דתנן בהו לא ירדו, בין עצמות וגידין שהעלן מחוברים ואכלתם האש: ופקעו מעל המזבח. לארץ. אסקלטי"ר בלע"ז: לא יחזיר. אין צריך להחזיר: וכן גחלת שפקעה. אין צריך להחזירה: אברים שפקעו כו'. אי דאית בהו ממש שבשרם ניכר, אפילו לאחר חצות נמי יחזיר, דלא הוי עיכול. ואי דלית בהו ממש שנשרפו כולן ונעשו גחלת, אפילו קודם חצות לא יחזיר. אלא הכא במאי עסקינן, כגון שנתקשו מחמת האש ששלטה בכולן ונשרפו ולא נעשו פחם אבל כעצים יבשים הם מתוכם: קודם חצות ולאחר חצות. ילפינן מקרא דכתיב כל הלילה עד הבוקר, ממשמע שנאמר כל הלילה איני יודע שעד הבוקר, אלא תן בוקר לבוקרו של לילה שאין צריכין להיות עוד על המוקד, ואיזה בוקר נוסף על בוקרו של לילה שאין צריכין להיות עוד על המוקד, זה חצות. דבוקר של לילה הוא עמוד השחר: ומועלין בהן. דאכתי בני מזבח

are not returned even before midnight and if the meat is visible, they are returned even after midnight]. (7) Just as the altar sanctifies whatever is eligible for it, so, too, does the ramp sanctify whatever is eligible for it [i.e., anything eligible for the altar if laid upon the ramp leading to the altar, must not be removed]; and just as the altar and the ramp sanctify whatever is eligible for them, so do the [service] vessels sanctify [that which is placed in them]. The vessels for liquids [the receptacles for blood, wine, and oil] sanctify liquids, and the measures for dry matter sanctify dry matter [there were two dry measures: the *isaron* and the half-*isaron*]. [However,] a liquid vessel does not sanctify dry matter, nor does a dry [measure] sanctify a liquid. If holy vessels were perforated and they can still be used for the same purpose as when whole, they sanctify [which is placed within them]; if not, they do not sanctify. And all these sanctify only within the Sanctuary [confines].

רבנו עובדיה מברטנורא

ניגהו: ואין מועלין בהן. דכין דהוו מעובלים הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלים בו: ז הכבש מקדש. דכתיב (שמות ז) ומשחת את המזבח וגו', את, לרבות את הכבש: הכלים מקדשים. דבכלים נמי כתיב (שם ל) כל הנוגע בהם יקדש: כלי הלח. קערות ומזקות לדם וליין ולשמן: מדות היבש. שתי מדות של יבש היו שם, עשרון, וחצי עשרון: שהיו עושים והן שלימים. שהיו עושים כשהן שלימים. ומיהו כל כלי שרת שנהקבו או שנשברו אין מתקנין שבריהן אלא עושים אותן חדשים. וכן סכין שנפגם אין משחזין אותו להסיר הפגם. ובגדי כהונה שנתלכבו אין מכבסין אותן אלא עושים חדשים ומניחין אלו לצורך פתילות של מנורה ושמחת בית השואבה. וכל כך למה, לפי שאין עניות במקום עשירות. ומזבח שנפגם פסול. וכל פגימה הפוסלת בסכין של שחיטה, פוסלת במזבח. וכל זמן שהמזבח פגום כל קדשים הנשחטין בעזרה כולם פסולים, דכתיב (שמות ט) וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך, ואי אפשר לומר מקרא כמשמעו, שהרי שחיטת קדשים בעזרה היא ולא על המזבח, אלא, עליו כלומר כל זמן שהוא שלם אתה זובח, ואי אתה זובח כשהוא פגום. וכל קדשים הנמצאים בעזרה בשעה שהמזבח פגום אע"פ שנשחטו בכשרות, כולם פסולים, ואפילו שירי מנחות אינם נאכלים, דכתיב (ויקרא י) ואכלה מצות אצל המזבח, מפי השמועה למדו בזמן שהמזבח שלם ולא בזמן שהוא פגום:

Gemara Zevachim 88b

גמרא זבחים דף פ"ה ע"ב

Our Rabbis taught: "Then the priest will cause to [...] smoke all [...] on the altar" (Leviticus 1:9): this includes the bones, tendons, horns, and hoofs. You might think, even if they were severed; therefore it states, "And you will offer your burnt-offerings — the flesh and the blood." (Deuteronomy 12:27) If [we had only the text] "flesh and blood" [on which to rely], you might have thought that one must remove the tendons and bones and lay [only] flesh on the altar; therefore it says, "Then

הצות, לא יחזיר, ואין מועלין בהן: ז כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש. כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן, כך הכלים מקדשים. כלי הלח מקדשין את הלח, ומדות היבש מקדשות את היבש. אין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מדות היבש מקדשות את הלח. כלי הקדש שנקבו, אם עושים הם מעין מלאכתן שהיו עושין והם שלימים, מקדשין. ואם לאו, אין מקדשים. וכלן אין מקדשים אלא בקדש:

תנו רבנן (ויקרא י"ט) והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידים והקרניים והתלפים וכול אפילו פרשו תלמוד לומר (דברים י"ב) ועשית עולותיך הבשר והדם. אי בשר ודם יכול יחלוץ גידין ועצמות

the priest will cause to [...] smoke all [...] on the altar” [with emphasis on “all”]. How are these texts to be reconciled? If they are attached, they ascend; if they are severed, even if they are on the top of the altar, they must come down. Which Tanna do you know to maintain that if they were severed, they must go down? This is Rebbi, for we were taught in a *beraita*: “Then the priest will cause to [...] smoke all [...] on the altar” [emphasis on “all”]: this includes the bones, tendons, horns, and hoofs, even if they were severed. How then do I interpret, “And you will offer your burnt-offerings — the flesh and the blood.” [with emphasis on “the flesh and the blood”]? It is to teach you: Burnt pieces [flesh] of the burnt-offering you must replace [on the altar, if they fell off], but you do not replace burnt tendons and bones.

Rebbi said: One text states, “Then the priest will cause to [...] smoke all [...] on the altar” [emphasis on “the all”], thus extending [the law], while another text states, “And you will offer your burnt-offerings — the flesh and the blood.” [with emphasis on “the flesh and the blood”], thus limiting [the law]. How may they be reconciled? If they are attached, they ascend; if they are severed, even if they are on the top of the altar, they descend. We learned earlier [regarding bones and tendons etc.] “If they are severed [even if they are on the top of the altar], they descend (see Shita)” Rabbi Zeira said, They learned this only if they were severed downwards [away from the burning pile only then must they come down; but [if they were severed] upwards [falling nearer to the center of the burning pile] they come nearer to being burnt [and they are not removed]. [We learned earlier “Then the priest will cause to smoke all on the altar:” this includes the bones, tendons, horns, and hoofs] even if they were severed. Rabbah said, [the *tanna kamma* who argues on Rebbi] learned this [i.e., that the bones even though they are severed go up onto the altar] only if they were severed after sprinkling [since at the time of sprinkling the bones were still attached, therefore, they are regarded as sacred, and must be burned]; but if they were severed before sprinkling, the sprinkling comes and makes them permitted [for general use], even to make from them a knife handle [i.e., they have no sanctity at all and are removed from the altar if placed upon it]. [Since] he holds as Rabbi Yochanan, who said in the name of Rabbi Yishmael: “It will be his [the priest's]” is said of the burnt-offering, and “it will be his” is said of the guilt-offering (Leviticus 7:8); just as the bones of a guilt-offering are permitted, for even its flesh is permitted to the priests, so, too, are the bones of a burnt-offering permitted.

ויעלה בשר לגבי מזבח תלמוד לומר והקטיר הכהן את הכל. הא כיצד מחברים יעלו פרושו אפילו הם בראש המזבח ירדו. מאן תנא דשמעת ליה דאמר פרושו ירדו. רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים אפילו פרושו ואלא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך עכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עכולי גידין ועצמות. רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מייעט. הא כיצד מחברים יעלו. פרושו אפילו הם בראש המזבח ירדו. פרושו לא יעלו. אמר רבי זירא לא שנו אלא שפרשו כלפי מטה. אבל כלפי מעלה קרובי הוא דאקריבו לעכול. ואפילו פרושו אמר רבה הכי קאמר לא שנו אלא שפרשו לאחר זריקה אבל פרושו קודם זריקה אתאי זריקה ושרתינהו אפילו למעבד מנזיהו קתא דסכינא. סבר לה כי היא דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר לו יהיה בעולה ונאמר לו יהיה באשם מה אשם עצמותיו מתרים אף עולה עצמותיה מתרים:

זוהר וישב דף ק"ץ ע"ב

וַיבֹּא הַבַּיִתָּה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ בְּגִין לְאַשְׁתַּדֵּל אַּאֲוֹרֵייתָא וְלִמְעַבַּד פְּקוּדֵי דְאֹרֵייתָא דְאִיהוּ מְלֹאכְתּוֹ דְּכֵר נֶשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא וְכִינּוּן דְּעֵבִידְתָּא דְּכֵר נֶשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא הוּא עֵבִידְתָּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיד הוּא כְּעֵי לִיה לְכֵר נֶשׁ לְמַהוּי תְּקִיפָא כְּאַרְיָא בְּכָל סְטְרוּי בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלוּי סְטְרָא אַחֲרָא וְלֹא יִכּוּל לְמַפְתִּי לִיה. מַה כְּתִיב וְאִין אִישׁ לִית נְכַר דִּיקוּם לְקַבְּלִיה דִּינְצֵר הֲרַע וְיִנְחַ בִּיה קֶרְבָּא כְּדָקָא יְאוּת מָאֵי אֹרְחִיה דִּינְצֵר הֲרַע. בִּינּוּ דְחָמֵי דְלִית בֵּר נֶשׁ קָאִים לְקַבְּלִיה וְלֹאֲנַחַּא בִּיה קֶרְבָּא מִיָּד: וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבַגְדוֹ לְאֹמֵר שְׂכַבְהָ עִמִּי. וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבַגְדוֹ. בְּגִין דְּכֵר שְׁלִיט יִצֵּר הֲרַע עֲלִיה דְּכֵר נֶשׁ אֲתַקִּין לִיה וְקָשִׁיט לִיה לְבוּשׁוּי מְסַלְסֵל בְּשַׁעֲרֵיהּ הֲרָא הוּא דְכְּתִיב וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבַגְדוֹ לְאֹמֵר שְׂכַבְהָ עִמִּי. אֲתַדְּבַק עִמִּי. מָאֵן דְּאִיהוּ וְכָפָא אֲתַתְּקַף לְקַבְּלִיה וְאַנְחַ בִּיה קֶרְבָּא מַה כְּתִיב וְיַעֲזוּב בְּגִדוֹ בְּיָדָהּ וְיִנְסֵי וְיִצֵּא חַחוּצָה וְיִשְׂבּוֹק לִיה וְיִתְתַּקַּף לְקַבְּלִיה (סִיא וְאַנְחַ בִּיה קֶרְבָּא) וְיַעֲרוֹק מִנְיָה בְּגִין לְאַשְׁתַּדְּבָא מִנְיָה וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלוּי. אָמֵר רַבִּי יִצְחָק וְזִמְנִין אִינּוּן צְדִיקַיִיא לְמַחְמֵי לִינְצֵר הֲרַע כְּחַד טוֹרָא רַבְּרָא וְיִתְמַהוּן וְיִמְרוּן אִידֵי וְכִילְנָא לְאַכְפִּיָּיא לִיה לְטוֹרָא רַבְּרָא הֲרִין עֲלָאָה. וְזִמְנִין רְשִׁיעֵיָיא לְמַחְמֵי לִיה לִינְצֵר הֲרַע דְּקִיק כְּחוּטָא דְשַׁעֲרָא וְיִתְמַהוּן וְיִמְרוּן הִידֵי לֹא וְכִילְנָא לְאַכְפִּיָּיא לְחוּטָא דְשַׁעֲרָא כְּדָא דְקִיק. אֵלִין יִבְכוּן וְאֵלִין יִבְכוּן וְקִדְשָׁא בְּרִיד הוּא יִבְעֵר לִיה מְעַלְמָא וְיִכּוּם לִיה לְעִינֵיהוּ וְלֹא יִשְׁלוּט עוֹד בְּעֲלָמָא וְיִחְמוּן צְדִיקַיִיא וְיִחְדוּן כְּמָה דְאֵת אָמֵר (תַּהֲלִים קמ) אִידֵי צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְיִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֵת פְּנֵיךָ:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 67b

מספר חרדים דף ס"ז ע"ב

[Since] the light of the living King's face rests upon your head, be silent out of fear for Him. And when you speak with Him, speak, and the Hearer will hear. Thus, you will constantly cling to Him, may He be blessed. And constantly be ashamed before Him, in thought, word, and deed. According to His word, go out, come in, sleep, lie down, and awaken. Let all your actions be for the sake of Heaven. Consider all the occupations of the world as though you are groping in the sand; and when you find a pearl, take it [and throw away the sand, then you continue groping in the sand until you find the next

אור פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים שׁוֹרָה עַל רֹאשְׁךָ שְׁתוֹק מֵאִמְתּוֹ וְכִי תִדְבֵר וְהִשׁוּמַע יִשְׁמַע נִמְצָאֵת תְּמִיד דְּבַק בּוֹ יִתְבַרֵךְ וְתִתְמִיד הַתְּבַיִישׁ מִמּוֹנוּ בְּמַחְשָׁבָה בְּדַבּוּר וּבְמַעֲשֵׂה וְעַל פִּיו תִּצָּא וְתָבֵא תִישָׁן וְתִשְׁכַּב וְתַעִיר וְכָל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם חָשׁוּב כָּל עֲסָקֵי הָעוֹלָם כְּאֵלוּ אֲתָה מְמַשֵּׁשׁ בְּחוּל כְּשֶׁתִּמְצָא מְרַגְלִית תִּתְקַנְנָהּ הִיא עֲשִׂית רִצּוֹן הַבוֹרָא וְכֵן אָמֵר הַמְּשׁוֹרֵר וּמַה לִּי מִזְמָן אִם לֹא רִצּוֹנְךָ וְאִם אֵינְךָ מְנַתִּי מַה מְנַתִּי. אֵל יִהִי בְּעֵינֶיךָ כְּבוֹדְךָ וְקִלּוֹנְךָ וְעֲשֶׂרְךָ וְעִנְיֶךָ לְמֵאוּמָה כִּי תִמְצָא הַמְּרַגְלִית אֲזַ תַּעֲלוֹז כִּי זֶה הַמְּכֹון וְנִשְׁלֵם. וְיִהְיוּ רַמ"ח אַבְרָיִךְ

pearl, so, too, grope through your existence until you find a pearl], namely, doing the will of the Creator [i.e., a *mitzvah*]. This is what the poet said: What do I have of time if not Your will? If You are not my portion, then what is? Do not let your honor or dishonor, your wealth or poverty be anything in your eyes. When you find the pearl, then you will rejoice, for this is that which is intended and fulfilled. Regard your 248 organs and 365 sinews as a

Congregation and the heart and tongue as the leader of the Congregation. Say blessings and pray in a loud voice, so that all of them will hear. As they said, One must make it heard to his ear. But he must not hear other people's whispered prayers [the *Shmoneh Esreh* prayer]. How can you become angry, and in your anger push out your precious soul and set in its place an evil spirit? You are like someone who, in his anger, sticks a knife into his own heart. And if one causes another person's face to turn white with embarrassment, he has spilled blood. The sorrow over [losing] a thousand coins overrides the sorrow over [losing] a small piece of silver. So too, the sorrow over of being prevented from the service of God overrides the sorrow of losing money or other sufferings. The sorrow [over being unable to be] of service of God is the very same thing as sufferings of love [since he thereby shows his love for God]. One who is more troubled over his money and his honor shows that he loves them more than Him, God forbid. Therefore, be ashamed and recoil and sit alone and weep before your God when you see that you have become angry or anguished over matters of money or the belittling of your honor.

Practical Law:

Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 6

(1) A student who always sits before his teacher is not permitted to stand up from before him except [once] in the morning and [once] in the evening, so that his honor should not be greater than the honor of Heaven [which one accepts upon himself twice, i.e., *shema* of the morning and of the evening]. (2) If someone is an old man, of extreme old age, even if he is not a scholar, one must stand up before him. Even a scholar who is a young man must stand up before an old man of extreme old age. But he is not obligated to stand up to his full height, but only enough to honor him. Even a non-Jewish old man, one must honor him with words and give him a hand to support him, as it says, "You must rise before a venerable person," (Leviticus 19:32) which refers to any venerable person. (3) Torah scholars do not go out themselves with

וְשִׁי"ה גִּידִיךָ צָבוּר בְּעֵינֶיךָ וְהַלֵּב וְהַלְשׁוֹן
שְׁלִיחַ צָבוּר וּבְקוֹל גָּדוֹל שְׁיִשְׁמְעוּ בְּלִן
תְּבַרְךָ וְתִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ צְרִיף
לְהִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ אֲךָ לֹא יִשְׁמְעוּ תְּפִלַּת לַחַשׁ
אַחֲרֵיהֶם. אִיךָ תִּכְעֹס וּבְכַעֲסֶךָ תּוֹצִיא
נִשְׁמַתְךָ הַיְקָרָה וְתִשְׁכַּח בְּמִקוֹמוֹ רוּחַ רְעָה
דוֹמָה אֲתָה לְמִי שְׁנוֹעֵץ סָפִין בְּכַעֲסוֹ בְּלָבוֹ
וְאִם יִלְבֵּין פָּנָי חֲבִירוֹ הֲרִי שִׁפְךָ דָּמַיִם. צַעַר
אֶלֶף פְּרוֹחִים מִבְּטֵל צַעַר חֲתִיכַת כֶּסֶף קִטְנָה
כֵּן בְּיוֹתֵר צַעַר מְנִיעַת הָעֲבוּדָה לְצַעַר
אֲבִידַת מַעוֹת וְשִׁאֵר הַיְסוּרִין וְצַעַר
הָעֲבוּדָה הֵן הֵן יְסוּרִין שֶׁל אֲהָבָה וְהַמְצַעַר
יוֹתֵר עַל מְמוֹנוֹ וְכְבוֹדוֹ מוֹרָה שְׂאוֹהֶבֶם
יוֹתֵר מִמֶּנּוּ חֲלִילָה לְכֵן הַתְּבַיֵּשׁ וְשׁוֹב
לְאַחֲרֵיךָ וְשׁוֹב בְּדָד וּבְכָה לְפָנָי אֱלֹהֶיךָ
כְּאֲשֶׁר רָאִיתָ שְׁנִתְכַּעַסְתָּ וְנִצְטַעַרְתָּ עַל
עַסְקֵי מְמוֹן אִו קָלוֹן כְּבוֹדְךָ:

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ו

א תלמיד שהוא יושב לפני רבו תמיד אינו
רשאי לעמוד מפניו אלא שחרית וערבית
בלבד שלא יהא כבודו מרבה מכבוד שמים:
ב מי שהוא זקן מופלג בזקנה אף על פי שאינו
חכם עומדין לפניו ואפילו החכם שהוא ילד
עומד בפני הזקן המופלג בזקנה ואינו חייב
לעמוד מלא קומתו אלא כדי להדרו ואפילו
זקן גוי מהדרין אותו בדברים ונותנים לו יד
לסומכו שנאמר (ויקרא יט) מפני שיבה תקום כל
שיבה במשמע: ג תלמידי חכמים אינן יוצאין

the whole community [to do] the building, digging, and the like [imposed by] the government, so that they should not be belittled before the unlearned people. One does not collect from them for the building of the city wall, the repair of the city gates, or the payment of the guards and the like, nor for the tribute to the king. And we do not obligate them to pay taxes, neither a tax that is fixed upon the people of the city [together], nor a tax that is fixed upon each person. As it says, “Though they are put among the nations, now I will gather them, and they will begin to be relieved of the burden of king and princes.” (Hosea 8:10) Similarly, if a Torah

scholar has merchandise, he is allowed to sell first, and none of the people of the marketplace are allowed to sell until he has sold. Similarly, if he has a law suit and is standing among many litigants, he is brought and seated first.

בְּעֶצְמָן לַעֲשׂוֹת עִם כָּל הַקְּהָל בְּבִנְיָן וְחִפְיָהָ שֶׁל מְדִינָה וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן כְּדִי שְׁלֹא יִתְבַּזּוּ בְּפָנַי עִמִּי הָאָרֶץ וְאֵין גּוֹבֵין מִהֶן לְבַנְיָן הַחוּמָה וְתַקּוֹן הַשְּׁעָרִים וְשֹׁכֵר הַשׁוּמְרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן וְלֹא לְתַשׁוּרַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מְחַיִּיבִין אוֹתָן לְתֵן הַמַּס בֵּין מַס שֶׁהוּא קָצוּב עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ח) גַּם כִּי יִתְנוּ בְּגוּיִם עִתָּה אֶקְבָּצֶם וְיִחַלּוּ מִעֵט מִמֶּשֶׁא מֶלֶךְ שָׂרִים וְכֵן אִם הִיתָה סְחוּרָה מִתְלַמֵּיד חֶכֶם מְנִיחִין אוֹתוֹ לְמַכּוֹר תַּחֲלָה וְאֵין מְנִיחִין אַחַד מִבְּנֵי הַשּׁוּק לְמַכּוֹר עַד שְׁיִמְכּוֹר הוּא וְכֵן אִם הָיָה לוֹ דִּין וְהָיָה עוֹמֵד בְּכֻלָּל בְּעֵלֵי דִינֵין הִרְבָּה מְקַדִּימִין אוֹתוֹ וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ:

VAYEISHEV FOR THURSDAY NIGHT

וישב ליל ששי

צירוף יהוה

כֹּז אָתוּ וְנִזְבְּנִיָּה לְעֶרְבָאִי וַיִּדְנָא לֹא תְהִי בֵיה אֲרִי אַחוּנָא בְּכִרְנָא הוּא וְקַבִּילוּ מִנֵּיהּ

כֹּז לְכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לַיִּשְׁמַעְאֵלִים וַיִּדְנּוּ אֶל־
תְּהִי־בוּ כִּי־אֶחִינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ

(27) Come, let us sell him off to the Yishma-eilites, but let us not cast our hand upon him, for he is our brother, our flesh! So his brothers listened [to him].

RASHI

רש"י

(כז) וַיִּשְׁמְעוּ — [literally, (“and his brothers) heard him,” here to be understood as Onkelos translates it, namely:] “They accepted his [advice].” Wherever the expression of שמיעה appears in Scripture, to mean “acceptance of [someone’s] words,” as in our verse here or as in (Genesis 28:7), “Yaakov had listened (וישמע) to his father,” or as in (Exodus 24:7), “we will do and obey (ונשמע)” — [Onkelos] translates it as: נקבל [meaning “acceptance of words,” “hearkening to”]. Whereas wherever [the expression שמיעה appears in Scripture, to mean] “hearing with the ear” [i.e., “listening” in the literal sense], as in (Genesis 3:8), “Then they heard (וישמעו) the voice of the Lord God that had been revealing itself in the garden,” or as in

(כז) וַיִּשְׁמְעוּ. וְקַבִּילוּ מִנֵּיהּ, וְכָל שְׁמִיעָה שֶׁהִיא קְבֻלַּת דְּבָרִים כְּגוֹן זֶה וְכְגוֹן: וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אָבִיו, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, מִתְּרַגְּם נְקַבֵּל, וְכָל שֶׁהוּא שְׁמִיעַת הָאָזְן, כְּגוֹן: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְּהִלָּה בְּגֶן.